

Δράση ΕSO4.1.γ.
Συμβουλευτική – Κατάρτιση
Πιστοποίηση - Πρακτική άσκηση
Mentoring σε άνεργους

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Τίτλος Έργου: Εμπειρογνομosύνη για την εξειδίκευση δράσεων του ΕΚΤ

Αναθέτουσα Αρχή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Ανατολική Μακεδονία, Θράκη» (ΕΥΔ Π-ΑΜΘ)

Κωδικός ΟΠΣ: 6011115

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΘΡΑΚΗ»

Δημογραφικά

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης είναι η 4^η μεγαλύτερη σε έκταση και η **6^η μεγαλύτερη σε πληθυσμό** Περιφέρεια της Χώρας, με 562.201 κατοίκους (46 χιλ. περίπου λιγότερους από το 2011), που αντιστοιχεί στο 5,4% (5,6% το 2011) του συνόλου της Χώρας, **έχοντας συρρικνωθεί κατά -7,6%** (-3,1% η μείωση πληθυσμού της Χώρας).

Όλες οι Π.Ε. της ΠΑΜΘ εμφανίζουν αρνητική μεταβολή πληθυσμού σε σύγκριση με το 2011, με εντονότερες αυτές της **Π.Ε. Δράμας (-11,8%)** και **Π.Ε. Έβρου (-9,6%)**, αρκετά υψηλότερα από τη μέση μείωση του πληθυσμού της ΠΑΜΘ (-7,6%) και με ασθενέστερη αυτή της **Π.Ε. Ξάνθης (-2,7%)**, η οποία κατά συνέπεια **αυξάνει το μερίδιό της** στο σύνολο του πληθυσμού της ΠΑΜΘ, από 18,3% το 2011 σε 19,2% το 2021. Η **Π.Ε. Έβρου** συγκεντρώνει το 24% περίπου των κατοίκων της ΠΑΜΘ, ενώ οι Π.Ε. Καβάλας, Ξάνθης και Ροδόπης βρίσκονται σε σχετική ισορροπία συγκεντρώνοντας η κάθε μία περίπου 1 στους 5 κατοίκους της ΠΑΜΘ.

Με 8.731 θανάτους και μόλις 3.865 γεννήσεις το 2022, η ΠΑΜΘ καταγράφει περαιτέρω **μείωση του πληθυσμού της κατά -4.506 κατοίκους, αφού συμμετείχε στο 5,9% των θανάτων της Χώρας, ενώ το μερίδιό της στις γεννήσεις ήταν μόλις 5,1%**. Συνολικά κατά την **5ετία 2018-2022** απώλεσε περίπου **20.000 κατοίκους**.

Ο **νόμιμος πληθυσμός** της ΠΑΜΘ (ο αριθμός των δημοτών κάθε δήμου της Χώρας ανά δημοτική ενότητα, που έχουν ελληνική υπηκοότητα και διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα) ανέρχεται σε 569.664 και αποτελεί το 5,9% του συνόλου της Χώρας. Η σύγκριση του με τον **μόνιμο (συνήθης διαμονή ανεξαρτήτως ιθαγένειας και εγγραφής σε δημοτολόγιο)** παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς ο **τελευταίος υστερεί κατά περίπου 7,5 χιλ. άτομα του νόμιμου πληθυσμού της ΠΑΜΘ**, δηλαδή κατά -1,3%. Η **Π.Ε. Δράμας** είναι αυτή που έχει τη **μεγαλύτερη διαφορά (-10,5%) μεταξύ μόνιμου πληθυσμού και εγγεγραμμένων δημοτών**, που ανέρχεται σε περίπου 9 χιλ. άτομα, υποδηλώνοντας υψηλή ενδοπεριφερειακή και διαπεριφερειακή μετανάστευση.

Εγχώριο Προϊόν – Εισόδημα

Η ΠΑΜΘ, με **6,2 δις ευρώ εκτιμώμενη ΑΠΑ για το 2021**, βρίσκεται στην 8^η θέση μεταξύ των 13 Περιφερειών της Χώρας, συμβάλλοντας κατά 3,9% στην ΑΠΑ της Χώρας, όμως υστερεί σημαντικά από την αντίστοιχη συμβολή στον Πληθυσμό της (5,7%), γεγονός που υποδηλώνει την οικονομική κατάσταση της περιοχής. **Οι Π.Ε. Έβρου και Π.Ε. Καβάλας-Θάσου** (αποτυπώνονται ως μια ως προς το ΑΠΑ από την ΕΛΣΤΑΤ) **συμβάλλουν ισόρροπα στο 52% της περιφερειακής ΑΠΑ για το 2021** και οι υπόλοιπες τρείς στο υπόλοιπο 48%, γεγονός που υποδηλώνει την **ύπαρξη αντίστοιχων ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων**.

Η **εξειδίκευση της ΠΑΜΘ** αποτυπώνεται από τη σχετική συνεισφορά των κλάδων Α10 στο περιφερειακό ΑΠΑ σε σύγκριση με το αντίστοιχο της Χώρας. **Κορυφαίος σε συμβολή με διαφορά είναι ο κλάδος Α: 'Γεωργία, δασοκομία και αλιεία' με 7,3% συμμετοχή** στην ΑΠΑ του κλάδου για τη Χώρα (έναντι 3,9% της μέσης συμμετοχής της ΠΑΜΘ στη συνολική ΑΠΑ της Χώρας), ακολουθούμενος από τους **Ξ,Ο,Π: 'Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα'**, με συμμετοχή **5,4%** και **Β,Γ,Δ,Ε: 'Όρυχεία και λατομεία, μεταποίηση, ενέργεια, παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων, εξυγίανση'**, με συμμετοχή 5,3% στην ΑΠΑ της ομάδας κλάδων στη Χώρα.

Το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** της Χώρας για το 2021, είναι 17.058€, ενώ η ΠΑΜΘ με **12.006€** βρίσκεται στην **11^η θέση** μεταξύ των 13 Περιφερειών της Χώρας. Η **συνολική επίπτωση της πανδημίας στην οικονομική δραστηριότητα της ΠΑΜΘ κατά το 2020, υπολογίζεται σε -7,4% δηλαδή περίπου 860 ευρώ κατά κεφαλή**, συγκρινόμενη με το 2019 (1.677 οι απώλειες της Χώρας). Ως προς τις Π.Ε. της, στην 1^η θέση βρίσκονται οι Π.Ε. Καβάλας-Θάσου με 13.854 ευρώ, στη 2^η η Π.Ε. Έβρου με 12.645 ευρώ και στην τελευταία θέση η Π.Ε. Ξάνθης με 9.924 ευρώ.

Παραγωγική Διάρθρωση

Ως προς την παραγωγική διάρθρωση της ΠΑΜΘ (Κωδ. NACE, Αναθ.2, 20 Κλάδοι), οι σημαντικότεροι **μονοψήφιοι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας της για το 2021** ήταν:

Ο **κλάδος Α 'Γεωργία, Δασοκομία, Αλιεία'** συγκεντρώνει περισσότερες από τις μισές νομικές μονάδες της ΠΑΜΘ (**54,7%** του συνόλου), απασχολεί το **16,9% των εργαζομένων** (3^η θέση) και συντελεί στο **12,5% του συνολικού κύκλου εργασιών**.

Ο **κλάδος Ζ 'Χονδρικό & Λιανικό Εμπόριο -Επισκευή Μηχανοκίνητων Οχημάτων & Μοτοσυκλετών'** συγκεντρώνει το **13,3%** του αριθμού νομικών **μονάδων** (2^η θέση), απασχολεί το **16,9% των εργαζομένων** (μοιράζεται την 1^η θέση με τον κλάδο Α) και είναι ο **κορυφαίος συντελεστής από πλευράς κύκλου εργασιών στην ΠΑΜΘ με 42,3%**.

Ο **κλάδος Γ 'Μεταποίηση'** βρίσκεται στη 2^η θέση από πλευράς συνεισφοράς στον **κύκλο εργασιών** της ΠΑΜΘ με **22,6%**, **συγκεντρώνει το 3,3%** του αριθμού νομικών **μονάδων** και απασχολεί το **10,1% των εργαζομένων της ΠΑΜΘ** (4^η θέση).

Ως προς τις Π.Ε. της ΠΑΜΘ, υπάρχουν ορισμένα **ιδιαίτερα χαρακτηριστικά** όπως:

Στην Π.Ε. Δράμας, όπου ο κλάδος Β 'Ορυχεία και Λατομεία' συντελεί στο **12% του Κ.Ε.** της (4^η θέση), συγκεντρώνοντας το **0,3%** του αριθμού νομικών **μονάδων** και απασχολώντας το **4,3% των εργαζομένων** (8^η θέση).

Στην Π.Ε. Θάσου, ο κλάδος Θ 'Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος & Υπηρεσίες Εστίασης' είναι ο σημαντικότερος για το νησί, αφού συγκεντρώνει το **31,7%** του αριθμού νομικών **μονάδων** (1^η θέση), απασχολεί το **52,3% των εργαζομένων** (1^η θέση) και συντελεί στο **27,4% του συνολικού κύκλου εργασιών της Π.Ε.** (2^η θέση). Επιπλέον, ο κλάδος ΣΤ 'Κατασκευές' αφού συγκεντρώνει το 7,3% του αριθμού νομικών **μονάδων** (4^η θέση), απασχολεί το **7,9% των εργαζομένων** (3^η θέση) και συντελεί στο **5,4% του Κ.Ε.** της (5^η θέση).

Στην Π.Ε. Ξάνθης, ο κλάδος Ι 'Ενημέρωση και Επικοινωνία', καθώς αν και συγκεντρώνει μόλις 0,7% του αριθμού νομικών **μονάδων**, απασχολεί το **6,1% των εργαζομένων** (6^η θέση) και συνεισφέρει στον **κύκλο εργασιών κατά 10,8%** (3^η θέση).

Αγορά Εργασίας

Η ΠΑΜΘ με πληθυσμό ηλικίας 15+ 504,7 χιλ. άτομα, έχει 253,0 χιλ. οικονομικά ενεργά άτομα (50,1% του συνόλου), 222,5 χιλ. απασχολούμενους (44,1%) και 30,5 χιλ. ανέργους (12,1%) το 2023. Ως προς το **ποσοστό ανεργίας**, με **12,1%** είναι **μεγαλύτερη κατά 1,0% από τη μέση της Χώρας** και βρίσκεται στην 8^η θέση μεταξύ των 13 Περιφερειών. Από το 8,8% του 2008 τριπλασιάστηκε στο 26,8% το 2013, μειώθηκε εντυπωσιακά στο 15,9% το 2018 και έφτασε το 12,1% το 2023.

Ως προς τη **στατιστική ανεργία**, πάνω από 6 στους 10, δηλαδή περίπου 18,8 χιλ. άτομα παραμένουν άνεργοι για >12 μήνες (μακροχρόνια άνεργοι), ενώ ο 1 στους 4 (7,8 χιλ. άτομα) δεν αναζητεί ακόμη εργασία ή είναι άνεργος λιγότερο από 6 μήνες. Από τους 18,8 χιλ. μακροχρόνια ανέργους, πάνω από 3 στους 4 (77,1%) δηλαδή περίπου 14,5 χιλ. άτομα παραμένουν άνεργοι για 24 μήνες και άνω.

Ως προς το **επίπεδο της εκπαίδευσης** του συνόλου των ανέργων της ΠΑΜΘ, τουλάχιστον 1 στους 3 (35,6%) έχει απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης και περίπου 1 στους 3 (31,4%) έχει απολυτήριο 3τάξιας μέσης εκπαίδευσης και κάτω, ενώ πτυχίο ή μεταπτυχιακό έχει μόνο 1 στους 5 (20,3%). Τουλάχιστον οι **4 στους 10 εργάζονταν σε 'Μη χειρωνακτικά χαμηλής εξειδί/σης'** και άλλοι **3 στους 10 ως 'Ανειδίκευτοι'**, συνολικά δηλαδή πάνω από 70%.

Ως προς την **εγγεγραμμένη ανεργία**, όπως αποτυπώνονταν στις 30/06/2024, στο Μητρώο της ΔΥΠΑ, σε σύνολο 812.958 εγγεγραμμένων ανέργων, στην ΠΑΜΘ καταγράφονται περίπου 50.000 άτομα δηλαδή το 6,1% της Χώρας, από τους οποίους άνεργοι με διάρκεια εγγραφής <12 μήνες το 44% (22 χιλ. και μακροχρόνια

άνεργοι το 56% (27,8 χιλ.). Το **68% των εγγεγραμμένων ανέργων της Χώρας είναι γυναίκες**, με την ΠΑΜΘ να καταγράφει παρόμοιο ποσοστό (**67%**).

Σημαντικά ποιοτικά χαρακτηριστικά για τις **κενές θέσεις** αντλούνται και από την πανελλαδική έρευνα που διεξήγαγε η Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος (ΚΕΕΕ), σε συνολικό δείγμα 5.076 επιχειρήσεων τη χρονική περίοδο Φεβρουάριος – Μάιος 2024. Το **1/3 (33%) των επιχειρήσεων της ΠΑΜΘ δήλωσαν ότι έχουν κενές θέσεις** (37% στο σύνολο της Χώρας), **κατά μέσο όρο τουλάχιστον δύο ανά επιχείρηση**, όσες και πανελλαδικά.

Οι επιχειρήσεις που δήλωσαν κενές θέσεις, επικεντρώθηκαν στα επαγγέλματα 'Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές' (28%), Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες (27%) και 'Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα' (23%) κ.ά.. Περίπου οι μισές (**46%**) **το αποδίδουν σε 'έλλειψη ατόμων που ενδιαφέρονται να κάνουν αυτό το είδος εργασίας'** και οι **4 στις 10 σε 'έλλειψη ατόμων με τα απαιτούμενα προσόντα – δεξιότητες– εμπειρία'**, απαντήσεις που υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα για παρεμβάσεις πολιτικής, τόσο σε επίπεδο κινήτρων, όσο και σε επίπεδο επανεκπαίδευσης και αναβάθμισης προσόντων (reskilling, upskilling).

Πάνω από τις **7 στις 10 (73%) επιχειρήσεις της ΠΑΜΘ σκοπεύουν να καλύψουν το σύνολο των κενών θέσεων τους και το 13% τις περισσότερες από αυτές**, ενώ εξίσου σημαντικό είναι ότι **το 30% των επιχειρήσεων της ΠΑΜΘ προγραμματίζουν να επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους εντός του έτους και εκτιμούν ότι θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας προς πλήρωση**.

Ως προς τη **δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στη μισθωτή απασχόληση του ιδιωτικού τομέα**, στην ΠΑΜΘ δημιουργούνται κάθε χρόνο περίπου 3.800-4.200 νέες θέσεις εργασίας (ν.θ.ε.) από το 2019 και μετά, με μόνη εξαίρεση το 2022 (658 ν.θ.ε.). Συνολικά **κατά την πενταετία 2019-2023 δημιουργήθηκαν 16.483 ν.θ.ε. στην ΠΑΜΘ**. Στο σύνολο της 5ετίας όλες οι Π.Ε. της ΠΑΜΘ έχουν δημιουργήσει σημαντικό αριθμό ν.θ.ε., **με την Π.Ε. Καβάλας να έχει τις περισσότερες (4.794) και τη Δράμα να ακολουθεί με 3.159**.

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Σύμφωνα με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ για το 2023, η **πολυπληθέστερη ομάδα πληθυσμού στην ΠΑΜΘ είναι οι έχοντες 'Απολυτήριο Δημοτικού' με 29,7%** (17,9% στη Χώρα) και στη 2^η θέση οι έχοντες 'Απολυτήριο Μέσης Εκπ/σης' με 28,4% (34,2% στη Χώρα).

Ως προς την **άτυπη εκπαίδευση**, 18,7 χιλ. άτομα συμμετείχαν σε αυτήν στην ΠΑΜΘ το 2023, που αντιστοιχεί στο 4,5% της Χώρας. Ο αριθμός των **2,5 χιλ. ανέργων της ΠΑΜΘ που βρίσκονταν σε άτυπη εκπαίδευση το 2023 καλύπτει το 9,3% του**

αντίστοιχου αριθμού της Χώρας και υποδηλώνει έντονη κινητικότητα σε σχέση με την υπόλοιπη Χώρα.

Οι νέοι ηλικίας 15-29 ετών της ΠΑΜΘ που βρίσκονται εκτός δομών απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, οι αποκαλούμενοι NEET (Not in Employment, Education, Training) για το 2023, ανέρχονταν σε 18,3 χιλ. άτομα, που ισοδυναμεί με το 6,8% της Χώρας, όταν το μερίδιο της στον πληθυσμό 15+ στη Χώρα είναι 5,6%.

Συνολικά στην ΠΑΜΘ, 19,4 χιλ. άτομα συμμετείχαν σε προγράμματα δια βίου μάθησης το 2023, δηλαδή το 4,6% του αντίστοιχου αριθμού της Χώρας.

Ζητούμενες Δεξιότητες

Μέσω της πανελλαδικής έρευνας που διεξήγαγε η Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος (ΚΕΕΕ) το 2024, αποτυπώθηκαν οι βασικές γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που, σύμφωνα με τις επιχειρήσεις της ΠΑΜΘ, απαιτούνται για την αποτελεσματική λειτουργία τους.

Η 'Γνώση/Χρήση Αγγλικών' (29%), οι 'Βασικές ψηφιακές δεξιότητες διαδικτυακή συνεργασία/τηλεργασία' (29%) και οι 'Επικοινωνιακές δεξιότητες/Κοινωνικές δεξιότητες'(28%) είναι αυτές που θεωρήθηκαν οι πιο απαραίτητες για την καλύτερη λειτουργία της επιχείρησης. Ακολούθησαν η 'Οργανωτικότητα' (21%), η 'Ικανότητα ομαδικής συνεργασίας' (20%) κ.ά..

Επομένως, οι παραπάνω 'οριζόντιες δεξιότητες' είναι απαραίτητο να συμπεριληφθούν ως σπονδυλωτές ενότητες σε κάθε εκπαιδευτικό πρόγραμμα που θα υλοποιηθεί στην ΠΑΜΘ, ανεξαρτήτως κλάδου και ειδικότητας/επαγγέλματος, τόσο για ανέργους, όσο και για απασχολούμενους ή και επιχειρηματίες.

Προτεινόμενα Προγράμματα Κατάρτισης Ανέργων

Τα ενδεικτικά προτεινόμενα προγράμματα ανέργων λαμβάνουν υπόψη:

- ✓ Τους οκτώ άξονες της Εθνικής Στρατηγικής για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού,
- ✓ τους Άξονες Παρέμβασης της Περιφερειακής Στρατηγικής Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΑΜΘ,
- ✓ τις Προτεραιότητες και τους ειδικούς στόχους του Προγράμματος «Ανατολική Μακεδονία, Θράκη» 2021-2027,
- ✓ τα συμπεράσματα πρόσφατων πρωτογενών ερευνών (ΔΥΠΑ, ΚΕΕΕ, ΣΕΒ, ΣΕΒΕ κ.ά.).

Τα προτεινόμενα προγράμματα τεκμηριώνονται επιπλέον με γνώμονα τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ενδεδειγμένη δευτερογενή έρευνα δεδομένων (έρευνα γραφείου) για την ΠΑΜΘ, βασισμένη στα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία αξιόπιστων πηγών όπως ΕΛΣΤΑΤ, ΕΡΓΑΝΗ, ΜΔΑΑΕ, κ.ά..

Η **συνολική διάρκεια** ανά πρόγραμμα ανέρχεται σε **220 ώρες, δια ζώσης δια ζώσης κατάρτισης στην τάξη, δηλαδή φυσική παρουσία καταρτιζόμενων και εκπαιδευτών σε αίθουσα διδασκαλίας (πρόσωπο με πρόσωπο - face to face), είτε με τη μέθοδο της σύγχρονης και ασύγχρονης τηλεκατάρτισης, εκ των οποίων οι 50 ώρες θα αφιερωθούν στην ανάπτυξη των οριζόντιων δεξιοτήτων (Διαπροσωπικές και επικοινωνιακές δεξιότητες, Επίλυση προβλημάτων, Ευελιξία/Προσαρμοστικότητα, Ομαδική συνεργασία, Δημιουργική σκέψη κ.ά.) σε όλα τα προγράμματα και οι υπόλοιπες στο συγκεκριμένο αντικείμενο του.**

Η μεθοδολογία διδασκαλίας θα πρέπει να στηρίζεται σε **βιωματική εκπαίδευση** (ομαδικές εργασίες, παίξιμο ρόλων, εξομοιώσεις) και **πρακτικές εφαρμογές** με τη μορφή μελετών περιπτώσεων, λήψης αποφάσεων κ.ά.), ενώ σε ορισμένα από αυτά θα μπορεί να προβλέπεται και **πρακτική άσκηση** σε επιχειρήσεις. Για όλα τα προγράμματα θα πρέπει να παρέχεται **πιστοποίηση** ως προς το εξειδικευμένο αντικείμενο τους, κατόπιν εξετάσεων σε αναγνωρισμένο φορέα.

Επιπλέον προβλέπονται και **δέκα (10) Συνεδρίες Συμβουλευτικής** για κάθε άνεργο (ομαδικές και ατομικές).

Τα **είκοσι (20) ενδεικτικά προτεινόμενα προγράμματα**, διάρκειας 170 ωρών το καθένα (+50 ώρες οριζόντιες δεξιότητες), αναπτύσσονται σε **τέσσερις άξονες**, όπως παρακάτω:

Άξονες	Πρόγραμμα Κατάρτισης
Ενίσχυση της Εξωστρέφειας	Πωλητής-Στέλεχος Εξαγωγικού/Διεθνούς Εμπορίου
	Στέλεχος διαχείρισης εξαγωγικών διαδικασιών
	Στέλεχος διεθνούς εμπορίου και εξωστρέφειας
	Στέλεχος Εξαγωγικού εμπορίου
	Υπάλληλος Γραφείου διοικητικής υποστήριξης εξαγωγών
Προώθηση του Ψηφιακού Μετασχηματισμού	Ειδικός στη χρήση τεχνικών & εργαλείων ηλεκτρονικού εμπορίου (e-commerce)
	Προχωρημένες δεξιότητες χρήσης υπολογιστικών φύλλων

	Μάρκετινγκ κοινωνικών μέσων (Social media marketing)
	Ειδικός σχεδιασμού ιστοσελίδων
	Διαχειριστής βάσεων δεδομένων
Ανάπτυξη τομέα Παροχής Υπηρεσιών και ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας	Επιχειρησιακός Σχεδιασμός - Δημιουργία Βιώσιμου Επιχειρηματικού Μοντέλου
	Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού
	Στέλεχος Μάρκετινγκ και Πωλήσεων τουριστικών επιχειρήσεων
	Υπάλληλος επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών
	Πωλητής στο Λιανικό εμπόριο
Προσαρμογή της Μεταποίησης στις απαιτήσεις του Σύγχρονου Περιβάλλοντος	Συντηρητές βιομηχανικών εγκαταστάσεων
	Τεχνικός τήρησης προτύπων & διαδικασιών βιομηχανικής παραγωγής
	Συστήματα διαχείρισης ασφάλειας και ποιότητας στον αγροδιατροφικό τομέα
	Περιβαλλοντική διαχείριση στη σύγχρονη βιομηχανία
	Κυκλική οικονομία: Το νέο μοντέλο ανάπτυξης, οικονομίας και διαβίωσης